

MUZEJSKI VJESNIK 5

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

**MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE**

(Čakovec, Grabrovnica, Kalinovec, Koprivnica, Križevci, Trakošćan,
Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Marina Šimek (glavni i odgovorni urednik), Darko Sačić, Miroslav
Klemm, Dragutin Feletar, Marijan Špoljar, Branimir Šimek
(tehnički urednik)

Muzejski vjesnik izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje.
Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Časopis solidarno financi-
raju muzeji sjeverozapadne Hrvatske.

NAKLADNIK

Gradski muzej Varaždin

ZA NAKLADNIKA

Jasna Tomičić

TISAK

NIŠRO Varaždin, naklada 800 komada

BROJ 5 — VELJAČA 1982.

GOD. V.

Za sadržaj priloga odgovaraju autori

SADRŽAJ

MUZEJ I ŠKOLA

- Marijan Špoljar: Muzej i škola 3
- Antun Kozina: Etnografsko blago u osnovnim školama krapinskog kraja i njegova zaštita 6

STRUČNI ČLANCI

- Zorko Marković: Nekoliko arheoloških bilježaka iz sjeverozapadne Hrvatske 11
- Zoran Homen: Novi kasnobrončanodobni lokalitet u Križevcima 18
- Marina Šimek: Nekoliko nalaza iz halštatske zemunice u Sigecu 25
- Josip Vidović: Arheološko istraživanje starijeg željeznog doba u Međimurju 34
- Željko Tomičić: Arheološka istraživanja antičke nekropole kod sela Trnovčaka u Međimurju 41
- Željko Tomičić: Rezultati arheoloških terenskih rekognosciranja Međimurja u 1981. godini (antika i srednji vijek) 48
- Tomislav Đurić: Stanje srednjovjekovnih gradina u sjeverozapadnoj Hrvatskoj (II) 55
- Antun Kozina: Numizmatički nalaz iz ruševina Trikraljske kapele na Tkalcima — Krapina 61
- Ljubica Ramušćak: Ansambl ruralne arhitekture u Selnici 63
- Libuše Kašpar: Neki etnološki izvori iz dnevnika Ivana Kukuljevića 67
- Vladimir Kidišević: Konzervacija slika iz fundusa varaždinskog muzeja 71

LIČNOSTI

- Antica Bregović: Franjo Košćec — osnivač Entomološkog odjela Gradskog muzeja Varaždin 77
- Marijan Špoljar: In memoriam Stjepan Kukec 80
- Zorko Marković: In memoriam Dr. Stojan Dimitrijević 81
- Tomislav Đurić: Umjesto »In memoriam« Dasenu Vrsaloviću 83
- Marina Šimek: Sjećanje — Dragutin Galina 85

VIJESTI

- Željko Tomičić: Novosti u antičkoj zbirci Arheološkog odjela Muzeja Međimurja Čakovec 89
- Damir Brzović — Branko Begović: Novootkriveni srednjovjekovni lokalitet kod Otrovanca 91
- Jasna Tomičić: Galerija slika Varaždin otvorena po treći put 93
- Miroslav Klemm: Izložba »Osam stoljeća Varaždina« u Gradskom muzeju Varaždin 96
- Franjo Horvatić: Zbirka NOB-a u Velikom Pogancu 97
- Dragutin Feletar: Informacija o nekim knjigama izdanim u Podravini 1981. 99
- Marijan Špoljar: U povodu savjetovanja »Suvremenost kao muzeološka tema za budućnost« 101
- Zorko Marković: Uz simpozij o Vojnoj krajini i njezinom sjedinjenju s građanskom Hrvatskom 102
- Libuše Kašpar: Savjetovanje etnologa u Ormožu 104
- Libuše Kašpar: XVII savjetovanje etnologa u Neumu 105

AKCIJE

- pripremili Miroslav Klemm i Marina Šimek 109

NUMIZMATIČKI NALAZ IZ RUŠEVINA TRIKRALJSKE KAPELE NA TKALCIMA — KRAPINA

Minula stoljeća kao da su nekom koprenom čuvala tajanstveno skrivene dvije tisuće srebrnih i bakrenih novčića. Ruševine Trikraljske kapele datiraju iz 15/16. st. kada je sagrađena u gotskom slogu. Dogradnjama u 17/18. st. dobiva barokni oblik što joj je dalo atraktivniji izgled. Toranj je još u čvrstom stanju i dominira na uzvisini iznad krapinske doline. Taj toranj izaziva pažnju mnogih planinara i drugih ljubitelja prirode. U prošlom je ratu kapela oštećena i prije 20 godina sasvim zapuštena, a zidove bez krova zub vremena konstantno nagriza i zbog toga se raspadaju.

Mnogobrojni znatiželjnici rado prođu tom uzvisinom. Tako je upravo toranj privukao pažnju i dva mladića, koji su bili sretno ruke kad su ugledali manju udubinu u zidu s unutrašnje strane. Svojim su snažnim rukama trgali kamen po kamen i najjednom ugledali jednu ćuturu od kositra, na kojoj je dno bilo probušeno. Kad su je počeli tresti iz nje su odjednom padali neobični novčići. Druga je posuda bila od željeza, ali se sasvim raspala zbog rđe. Novčiće su pokupili i posredstvom poslodavaca »Graditelja« Krapina — Josipa Antolića i Vjekoslava Čavužića, predali krapinskom muzeju.

Na nekim su novčićima bile vidljive oznake godina od 1500. do 1570, a odgonetanje na drugima nije odmah nastavljeno, nego je cjelokupan nalaz predan Arheološkom muzeju u Zagreb radi laboratorijske i znanstvene obrade. S informativno-znanstvenim saznanjima opširnije nas upoznaje svojim zapisom dr Ivan Mirnik. Njegova stručna istraživanja nam pokazuju: »Pronađeni novac veoma je raznolik... (srebro i bakar), a potječe uglavnom iz zapadne Evrope. To su najrazličitiji apoeni — sitni jednostrani ili dvostrani pfenizi, groši, krajceri, polubacni, bacni (»Batz«) i drugi... Od austrijskog novca ostava sadrži prilično sitnih srebrnika Ladislava VI Postuma (1439—1457), Fridrika III (1457—1493), njegova sina Maksimiljana I (1493—1519), te Ferdinanda I (1519—1564), kovanih u Beču, Lincu i Gracu za Donju i Gornju Austriju, Štajersku, Korušku i Kranjsku. Od ostalih pokrajina, tada u sklopu Habsburškog carstva, spomenimo i Tiro, Goricu, Češku i Salzburg. Vrlo je visok postotak novca basnoslovno bogatih i moćnih salcburških nadbiskupa Leonharda Keutschacha (1493—1519), Mateja Langa (1519—1540), inače šurja-

ka našeg junaka Krste Frankopana (1482—1527), te Ernsta Bavar-skog (1540—1554).

Talijanskog i ugarskog novca ima malo, njemačka valuta prevlada osobito bavarska i saska, a ima i nešto lijepih primjeraka novca različitih grofovija, gradova i biskupija u Njemačkoj. Od bavarskih vladara iz pomalo lude, ali i pomalo genijalne obitelji Wittelsbach, spomenimo Alberta IV (1465—1508) s nadimkom Mudri i Vilima IV (1508—1550) s nadimkom Ustrajni. Na srebrnicima se veoma lijepo može vidjeti slikoviti bavarski grb s kosim paralelogramima (izraženi bojama bili bi bijeli i modri). Na saskom je pak novcom vidljiv grb sa zlatnim pojasom u obliku krune na prugastom polju. I vladari Saske dobivali su nadimke. U ostavi iz Tkalca bilo je novca Fridrika III (1486—1525) Mudrog i njegovih suvladara Georga i Johana, te Johana Fridrika (1532—1547) Velikodušnog i njegovog brata Georga.

Najmlađi je novac iz ostave pfening salcburškog nadbiskupa Ernsta iz godine 1544, te se prema njemu može ustanoviti vrijeme kad je neki škrti kapelan u mračno doba noći uz svjetlo treperave svijeće uzidao iznad svetohraništa svoju imovinu, dakle oko 1550. g.

Porijeklo novca se svodi na pretpostavku da je njegov vlasnik — vjerojatno bio stranac, ili je sa svojom ušteđevinom došao u Krapinu, jer je njemački, napose bavarski i saski novac previše jednoličan. Kao što je poznato, u Hrv. zagorju je u 15. i 16. st. bio u opticaju najviše austrijski i južnonjemački novac, a i nešto ugarskog i talijanskog.

Dr Mirnik u svojoj ocjeni tvrdi, da je s numizmatičkog gledišta ostava iz Tkalaca vrlo vrijedna i zanimljiva, osobito zbog svoga raznolikog sastava. Ima i prilično rijetkih primjeraka novca. Njegov je značaj utoliko veći što su takve ostave malobrojne na području Hrvatskog zagorja, a pogotovo iz rimskog doba. Nešto je značajniji nalaz otkriven 1907. u Krapinskoj Podgori — oko 1000 komada zlatnog i srebrnog novca: Austrije; Češke, Njemačke, Italije i Ugarske. (U Arheološkom muzeju u Zagrebu je pohranjeno 638 komada i 101 u Nacionalnoj zbirici u Beču).

Nakon laboratorijske i znanstvene obrade ostava novca iz Tkalaca uz stručnu pomoć dra Mirnika bit će pripremljena za izložbu u Krapini.

BILJEŠKE :

1. Antun Kozina: Arheološko otkriće na Tkalcima, Krapinski vjesnik, 15. X 1980, str. 10;
2. Srebrnjaci iz Gupčeva doba, Vjesnik, Zagreb, 12. XI 1980, str. 9. i
3. Dr Ivan Mirnik: Numizmatika — Otkriće u Tkalcima, Fokus, Zagreb, br. 178, Veljača 1981, str. 85.